

۵۱۷۷۱۵

بنام خداوند جان و خرد

صلاحیت‌های حرفه‌ای مدیران و رهبران آموزشی

نویسنده:

سجاد قاسمی

آذر سلیمانی

مهدی صحرایی بیرانوند

فهرست نویسی فیفا

- سرشناسه : قارلق، سجاد، ۱۳۶۱ -
- عنوان و نام پدیدآوران : صلاحیت‌های حرفه‌ای مدیران و رهبران آموزشی / مولفان سجاد قارلق، آذر سلیمانی، مهدی صحرایی بیرانوند.
- مشخصات نشر : تهران، رشد فرهنگ، ۱۳۹۶.
- مشخصات ظاهری : ۱۸۶ ص.
- شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۸۵۳۰-۹۲-۳
- وضعیت فهرست‌نویسی : فیفا
- یادداشت : کتابنامه.
- موضوع : مدرسه‌ها -- مدیریت و سازماندهی
- موضوع : School management and organization
- موضوع : صلاحیت‌های حرفه‌ای
- موضوع : Vocational qualifications
- موضوع : سلیمانی، آذر، ۱۳۴۴ -
- موضوع : صحرایی بیرانوند، مهدی، ۱۳۶۹ -
- رده‌بندی کنگره : ۱۳۹۶ ص ۸ ق ۲ / LB۲۸۰۵
- رده‌بندی دیویی : ۲۰۲
- شماره کتابشناسی ملی : ۴۷۶۹۰۲۵
- نام کتاب: صلاحیت‌های حرفه‌ای مدیران و رهبران آموزشی
- مولفان: مهدی صحرایی بیرانوند، آذر سلیمانی، سجاد قارلق
- ناشر: رشد فرهنگ
- طراح جلد: حمید لچینانی
- صفحه‌آرایی: انتشارات رشد فرهنگ
- لیتوگرافی، چاپ و صحافی: واصف
- نوبت چاپ: اول - تابستان ۱۳۹۶
- تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه
- قیمت: ۱۸۰۰۰ تومان

انتشارات رشد فرهنگ

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۵۳۰-۹۲-۳

ISBN: 978-600-8530-92-3

آدرس انتشارات: تهران، خیابان مرتضوی، بعد از تقاطع جیحون، پلاک ۷۰۶

تلفن: ۶۶۸۹۰۹۷۶-۷

Email: Roshdefarhang@yahoo.com

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

پیشگفتار.....	۱۱
فصل اول: مفهوم رهبری و تئوری‌های آن در مدارس.....	۱۳
رهبری.....	۱۴
سیر تحول مفهوم رهبری.....	۱۵
تئوری صفات رهبری.....	۱۵
نظریه رفتار.....	۱۶
تئوری اقتضایی.....	۱۷
تئوری اقتضایی فیدلر.....	۱۸
سبک‌های نوین رهبری.....	۱۸
رهبری مشارکتی.....	۱۹
رهبری تحولی.....	۲۰
رهبری آموزش مدرسه.....	۲۱
رهبری توزیع‌شده.....	۲۲
ریچارد ایل‌مور.....	۳۰
آلما هریس.....	۳۱
جیمز اسپیلان.....	۳۲
کنت لیتوود.....	۳۴
پیتر گروون.....	۳۵
ابعاد رهبری توزیع‌شده.....	۳۶
۱- مأموریت، چشم‌انداز و اهداف.....	۳۷

- ۲- فرهنگ مدرسه ۳۸
- ۳- تصمیم‌گیری توزیع‌شده ۳۹
- ۴- ارزیابی و توسعه حرفه‌ای ۴۰
- ۵- تجارب رهبری ۴۰
- نقش معلمان در رهبری توزیع‌شده ۴۱
- موانع رهبری توزیع‌شده برای معلمان ۴۲
- نسبت رهبری توزیع‌شده با سایر سبک‌های مرتبط ۴۴
- ۱- رهبری، راننده‌شده ۴۴
- ۲- رهبری هدکارا ۴۵
- ۳- رهبری دموکراتیک ۴۵
- ۴- رهبری تسهیم شده ۴۶
- ضرورت و پیامدهای رهبری توزیع‌شده در مدارس ۴۷
- فصل دوم: انواع مهارت‌های مدیران آموزش ۵۱**
- کاربرد مهارت‌های سه گانه (فنی، انسانی، ادراکی) در مدیریت ۶۳
- فصل سوم: مفهوم و تاریخچه صلاحیت‌های حرفه‌ای ۶۵**
- ۱- مفهوم حرفه و صلاحیت‌های حرفه‌ای ۶۶
- ۲- تاریخچه صلاحیت‌های حرفه‌ای و دو مکتب متفاوت در مورد آن ۷۱
- فصل چهارم: انواع صلاحیت‌های حرفه‌ای، سطوح، ابعاد و مؤلفه‌های آن ۷۵**
- ۱- انواع صلاحیت‌های حرفه‌ای ۷۶
- ۲- سطوح صلاحیت‌های حرفه‌ای ۸۱

۳- ابعاد صلاحیت‌های حرفه‌ای.....	۸۴
۵- معیارهای شایستگی.....	۹۱
۶- روش‌ها و ابزارهای شناسایی صلاحیت‌های حرفه‌ای.....	۹۲
۷- عوامل مؤثر بر صلاحیت‌های حرفه‌ای.....	۹۴
۸- چرخه حیات صلاحیت‌های حرفه‌ای.....	۹۵
فصل پنجم: رویکردها، الگوها و روشهای ارزیابی صلاحیت‌های حرفه‌ای.....	۹۷
۱- رویکردهای مطرح‌شده نسبت به صلاحیت‌های حرفه‌ای.....	۹۸
۲- روش‌های تدوین الگو صلاحیت‌های حرفه‌ای.....	۱۰۰
۱-۲- روش تعیین الگوی صلاحیت بی‌بهام.....	۱۰۰
۲-۲- روش تدوین الگوی صلاحیت‌ها، روش اول و کازاناس.....	۱۰۲
۳-۲- روش دن مکاری برای تدوین الگو صلاحیت‌های حرفه‌ای.....	۱۰۳
۳- الگوهای صلاحیت‌های حرفه‌ای.....	۱۰۵
الگوی فریدنبرگ.....	۱۰۶
الگوی اسکرودر.....	۱۰۷
الگوی استون.....	۱۰۷
الگوی دالویکر و هربرت.....	۱۰۸
الگوی صلاحیت‌های حرفه‌ای JCS.....	۱۰۹
الگوی کری و گلدمن.....	۱۰۹
الگوی محتوایی O*NET.....	۱۱۰
۴- ارزیابی صلاحیت‌های حرفه‌ای.....	۱۱۵
فصل ششم: اهمیت صلاحیت‌های حرفه‌ای برای مدیران و رهبران آموزشی.....	۱۱۷

فصل هفتم: صلاحیت‌های حرفه‌ای مدیران و رهبران آموزشی ۱۲۵

- ۱۳۱ ۲- توسعه الگوهای شایستگی
- ۱۳۳ ۴- اندازه‌گیری شایستگی
- ۱۳۳ ۵- رویکردهای مطرح شده نسبت به شایستگی
- ۱۳۳ - رویکرد رفتاری
- ۱۳۳ - رویکرد استاندارد
- ۱۳۳ - رویکرد سببیت (اقتضایی)
- ۱۳۴ ۱-۵ رویکرد رفتاری
- ۱۳۴ ۲-۵ رویکرد استانداردها
- ۱۳۵ ۳-۵ رویکرد اقتضایی
- ۱۳۵ ۶- شایستگی مدیریتی
- ۱۳۶ شایستگی‌ها و صلاحیت‌های حرفه‌ای مدیران
- ۱۳۸ صلاحیت‌های مدیران موفق
- ۱۳۸ شاخص‌های مدیریت مؤثر
- ۱۴۲ ویژگی‌های مدیران کارآمد و شایسته در آموزش و پرورش
- ۱۴۲ ۷- ابعاد برنامه تربیتی مدیر آموزشی
- ۱۴۴ ۸- ابزارهای لازم برای حرفه‌ای شدن
- ۱۴۵ ۹- وضعیت مدیریت امروز و مدیریت معاصر
- ۱۴۶ ۱۱- شایستگی و صلاحیت در نظام شایسته سالارانه
- ۱۵۰ ۱۲- تشخیص شایسته‌سالاری و گزینش صلاحیت مدیران
- ۱۵۱ ۱۳- کارکردها و شرح وظایف مدارس دولتی و غیردولتی

فصل هشتم: شایسته‌سالاری و صلاحیت‌های مدیریت از منظر اسلام ۱۵۵

۱- صلاحیت‌های حرفه‌ای در نظام شایسته سالارانه..... ۱۵۶

۲- شایسته‌سالاری در نظام اداری ایران..... ۱۵۷

۳-۱ معیارهای شایسته‌سالاری مدیران در نهج البلاغه..... ۱۶۰

فهرست منابع..... ۱۷۳

پیشگفتار

گسترش و توسعه‌ی علوم و فناوری در جهان امروز به‌خصوص در کشورهای پیشرفته، به‌طور نسبی کلیه‌ی فعالیت‌های اجتماعی را تحت تأثیر قرار داده است. در این میان، نقش نیروی انسانی در هدایت کلی سازمان‌ها اهمیت خاصی دارد. با توجه به شرایط عصر حاضر که رقابت صنعتی است، بدیهی است که کشورهای برخوردار از نیروی انسانی متخصص و خبره در زمینه‌های گوناگون، در وضعیت بهتری قرار خواهند داشت. (یولا ۱۹۹۰ ترجمه ایللی ۱۳۷۶) امروزه مباحث شایستگی و شایسته‌سالاری یکی از حوزه‌های جدی و پرکاربرد مدیریت منابع انسانی است و سازمان‌ها سعی دارند با استفاده از این مفهوم، مدیریت منابع انسانی خود را به بیشترین بهره‌وری و کارایی برسانند. در کنار افکار اندیشمندان غربی در یونان در حمایت از نظام‌های شایسته‌سالار، هان فی فیلسوف چینی معاصر، طرفدار ایجاد یک نظام شایسته‌سالار در حکومت و جامعه است. در عصر جدید و بر اساس مفاهیم نوین علمی، اصطلاح شایسته‌سالاری برای اولین بار توسط مایکل یانگ، جامعه‌شناس بریتانیایی، در سال ۱۹۵۸ در کتاب "طلوع شایسته‌سالاری"، مطرح شد. وی در کتاب خود موقیعت اجتماعی افراد را در آینده، ترکیبی از بهر، هوشی و تلاش و کوشش فراوان آنان دانسته است. یانگ در این کتاب پیش‌بینی کرده است که این نظام اجتماعی جدید در نهایت به یک انقلاب اجتماعی منجر می‌شود که در آن توده‌های مردم، اکس و نخبگانی را از قدرت خلع می‌کنند که از احساسات و نیازهای عامه مردم، فاصله گرفته‌اند. بسیاری معتقدند که هیچ نظام و سامانه‌ای بهتر و عادلانه‌تر از نظام شایسته‌سالاری برای جوامع مختلف نیست. به باور آن‌ها، نظام شایسته‌سالار بسیار از سایر نظام‌های سیاسی و اجتماعی موجود عادلانه‌تر، کارآمدتر است و در نهایت، به تبعیض‌های اجتماعی پایان می‌دهد و مشروعیت و مقبولیت بیشتری برای دولت فراهم می‌کند (زاهدی و شیخ، ۱۳۸۹).

از طرفی همان‌طور که می‌دانیم مدیریت و رهبری آموزشی بعنوان یکی از مهم‌ترین و خطرناک‌ترین وظایف در جامعه می‌باشد. همان‌طور که می‌دانیم نیروی انسانی جامعه بعنوان مهم‌ترین سرمایه‌ی هر کشوری تلقی می‌شود که مدارس به عنوان مهم‌ترین سازمان‌هایی هستند که نیروی انسانی را در هر جامعه پرورش می‌دهند. اما واقعاً اگر متصدیان و کادر آموزشی هم در مدارس و هم در سطح کلان‌تر دارای صلاحیت‌های کافی برای آموزش و توسعه‌ی دانش‌آموزان نباشند چه پیش خواهد آمد؟ سرنوشت دانش‌آموزان و نیروی انسانی جامعه چگونه رقم خواهد خورد؟ هیچ کس نمی‌تواند منکر اهمیت شغل مدیریت مدارس در آموزش و یادگیری در مدارس شود، اما واقعاً آیا هر کسی می‌تواند به عنوان مدیر و رهبر آموزشی در مدارس انتخاب شود؟ یک مدیر و رهبر آموزشی چه ویژگی‌ها، مهارت‌ها و توانایی‌هایی باید داشته باشد؟ تربیت دانش‌آموزان شایسته در گروه به کارگیری مدیران و معلمان شایسته و با صلاحیت است که به عنوان رهبران آموزشی وظیفه تربیت نسل آینده را بر عهده دارند.

کتاب حاضر پس از مشخص کردن مفهوم رهبری و تئوری‌های مربوط به آن در مدارس، به بررسی صلاحیت‌های حرفه‌ای (با تاکید بر صلاحیت‌های مدیران و رهبران آموزشی) می‌پردازد و اهمیت صلاحیت‌های حرفه‌ای را در توسعه و ارتقای مدیران و معلمان و تربیت بهتر دانش آموزان مورد بررسی قرار می‌دهد.

در اینجا نویسندگان بر خود فرض می‌دارند که از تمام کسانی که در تدوین و ویرایش این اثر ما را یاری داده اند، کمال تشکر و سپاسگزاری را ابراز دارند. از استاد محترم جناب آقای دکتر پورکریمی استاد مدیریت آموزشی دانشگاه تهران که همواره مشوق ما در امر پژوهش بودند و ما را به پژوهش در مبحث صلاحیت‌های حرفه‌ای تشویق نمودند، از استاد بزرگوار جناب آقای دکتر میرکمالی استاد مدیریت آموزشی دانشگاه تهران که در جمع‌آوری مباحث نظری راهنمای ما بودند و در بر طرف نمودن برخی از ابهامات نویسندگان را یاری نمودند، از جناب آقای علیرضا محمدی که مطالب و منابعی را در اختیار ما قرار دادند و همچنین از تمام دوستانی که در نگارش این اثر مشوق ما بودند تشکر می‌کنیم.

همانند هر اثر دیگری، این اثر عاری از نقص نیست. از خوانندگان محترم صمیمانه درخواست می‌کنیم که با ارائه نظرات و پیشنهادات اصلاحی خود به آدرس ایمیل مولفان ما را در بهبود این اثر یاری رسانند.

سجاد قارلق

s_golzarlozhi@sbu.ac.ir

آذر سلیمانی

aznoryman44@gmail.com

مهدی صحرائی بیرانوند

m_sahraci@sbu.ac.ir

بهار ۱۳۹۶